

Test t-Studenta

Próby zależne (pary wiązane)

1. Sformułowanie hipotez

H_0 – hipoteza zerowa (brak różnic)

H_1 – hipoteza alternatywna (występują różnice)

2. Obliczenie różnic między wynikami z grupy A i B, wprowadzamy różnice (d) do pamięci kalkulatora.
Przykład:

A	B	A- B (d)
23,5	22,8	0,7
23,4	23,6	-0,2
25,3	24,9	0,4

3. Obliczenie **średniej różnicy** ($\bar{d}$) oraz **odchylenia standardowego** (s) dla różnic.

4. Obliczenie **błędu standardowego** ($s_{\bar{x}}$) wg wzoru:

$$s_{\bar{x}} = \frac{s}{\sqrt{N}}$$

N - liczba par pomiarów

5. Obliczenie **statystyki t**.

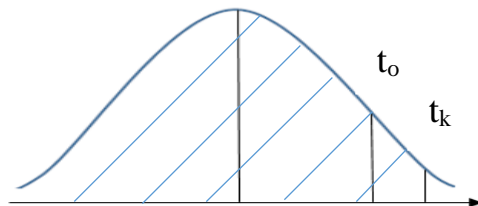
$$t = \frac{|\bar{d}|}{s_{\bar{x}}}$$

6. Odczytanie z Tabeli C wartości t krytycznego dla wskazanego w zadaniu **poziomu istotności** (α) oraz **stopni swobody df** ($df = N - 1$).

Weryfikacja hipotez:

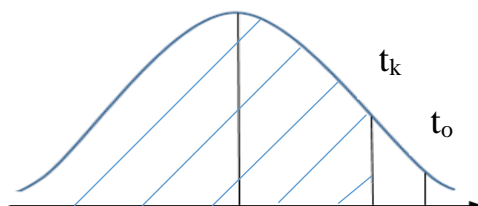
Jeśli wartość obliczonej statystyki t jest mniejsza niż wartość krytyczna odczytana z tabeli C przyjmujemy H_0 .

$t_{\text{obliczone}} < t_{\text{krytyczne}} \rightarrow$ przyjmujemy H_0

Jeśli wartość obliczonej statystyki t jest większa niż wartość krytyczna odczytana z tabeli C przyjmujemy H_1 .

$t_{\text{obliczone}} > t_{\text{krytyczne}} \rightarrow$ przyjmujemy H_1

Test t-Studenta

Próby niezależne

Korzystając z kalkulatora obliczmy osobno dla każdej grupy wyników następujące parametry: **średnią** ($\bar{X}$), **odchylenie standardowe** (s) oraz **wariancję** (s^2).

1. Sprawdzenie jednorodności wariancji testem F- Snedecora

- sformułowanie hipotez: H_0 – wariancje jednorodne
 H_1 – wariancje niejednorodne

- obliczenie statystyki F wg wzoru:

$$F = \frac{\text{wariancja większa}}{\text{wariancja mniejsza}}$$

- odczytanie z tablicy G wartości F krytycznego dla poziomu istotności $\frac{\alpha}{2}$ (dwukrotnie mniejszego od podanego w zadaniu) oraz stopni swobody $df = N - 1$ odpowiadających:

			Pierwszy wiersz tabeli → df dla grupy wyników z większą wariancją
			Pierwsza kolumna tabeli → df dla grupy wyników z mniejszą wariancją

W zależności od wyniku testu F-Snedecora przechodzimy do dalszej części testu t- Studenta.

Równe wariancje (jednakowa liczba pomiarów w każdej grupie)	Równe wariancje (różna liczba pomiarów w każdej grupie)	Nierówne wariancje
1. Sformułowanie hipotez H_0 i H_1		
X	2. Obliczenie błędu standardowego $s_{\bar{x}} = \sqrt{\frac{\Sigma x_1^2 + \Sigma x_2^2}{N_1 + N_2 - 2}} \times \sqrt{\frac{N_1 + N_2}{N_1 \times N_2}}$ $N_1; N_2 - \text{liczba wyników w grupie 1; 2}$ $\Sigma x^2 \text{ obliczamy przekształcając wzór:}$ $s^2 = \frac{\Sigma x^2}{N - 1}$	2. Obliczenie błędu standardowego $s_{\bar{x}} = \sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}$ $N_1 - \text{liczba wyników w grupie 1}$ $N_2 - \text{liczba wyników w grupie 2}$
2. Obliczanie statystyki t $t = \frac{ \bar{X}_1 - \bar{X}_2 }{\sqrt{s_1^2 + s_2^2}} \times \sqrt{N}$ $N_1 = N_2 = N - \text{liczba pomiarów w każdej z grup}$	3. Obliczenie statystyki t $t = \frac{ \bar{X}_1 - \bar{X}_2 }{s_{\bar{x}}}$	3. Obliczenie statystyki t $t = \frac{ \bar{X}_1 - \bar{X}_2 }{s_{\bar{x}}}$
3. Odczytanie wartości t_k z tablicy C dla poziomu istotności α podanego w zadaniu oraz stopni swobody $df = N_1 + N_2 - 2$	4. Odczytanie wartości t_k z tablicy C dla poziomu istotności α podanego w zadaniu oraz stopni swobody $df = N_1 + N_2 - 2$	4. Obliczenie liczby stopni swobody df $df = \frac{\left(\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}\right)^2}{\left(\frac{s_1^2}{N_1}\right)^2 \times \frac{1}{N_1 - 1} + \left(\frac{s_2^2}{N_2}\right)^2 \times \frac{1}{N_2 - 1}}$
5. Odczytanie t_k z Tabeli C dla odpowiedniego poziomu istotności α oraz liczby stopni swobody obliczonych z powyższego wzoru		
Weryfikacja hipotez (patrz na odwrocie strony)		